

Jan Lisiecki i l'Orquestra Simfònica de Viena amb Meir Wellber —La *Cinquena* de Mahler

Palau 100

Dijous, 24 de novembre de 2022 – 20 h
Sala de Concerts

Amb el patrocini de:

Amb el suport de:

Membre de:

Programa

Jan Lisiecki, piano

Orquestra Simfònica de Viena

Omer Meir Wellber, director

I

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Concert per a piano núm. 21, en Do major, KV 467

Allegro maestoso

Andante

Allegro vivace assai

II

Gustav Mahler (1860-1911)

Simfonia núm. 5, en Do sostingut menor

1. Trauermarsch (Marxa fúnebre)
2. Stürmisch beweg, mit größter Vehemenz (Amb força, màxima vehemència)
3. Scherzo. Kräftig, nicht zu schnell (Fort, no massa ràpid)
4. Adagietto. Sehr langsam (Molt lentament)
5. Rondo-Finale. Allegro-Allegro giocoso. Frisch (Fresc)

Durada aproximada del concert: primera part, 29 minuts | pausa de 20 minuts | segona part, 75 minuts

#clàssics #nousreferents

Poema

el terra i el cel

dibuixa dues línies horitzontals, paral·leles.
comença per la de sota.

deixa-hi, a l'entremig,
prou espai per respirar, per morir-hi.

desvesteix l'ull.
arrisca't a no dir-hi la teva.

Eduard Escoffet

El terra i el cel (LaBreu edicions, 2013)

Palau de la Música Catalana

Nadal al Palau

El Messies de Händel
amb Franco Fagioli

Missa solemnis de Beethoven
amb Philippe Herreweghe

Festival de valsos i danses

Bandes sonores
de John Williams

El trencanous de Txaikovski

Bach & Händel
amb Bach Collegium Barcelona

Concert de Sant Esteve

Concert d'Any Nou

Concerts familiars, visites
arquitectòniques i molt més!

Més informació a www.palaumusica.cat/nadal

Comentari

El cinema com a divulgador de la música

Les dues obres que formen part d'aquest programa van arribar al públic a través del cinema. El *Concert per a piano núm. 21, en Do major, KV 467* fins i tot és conegut amb el mateix nom que la pel·lícula: *Elvira Madigan*. El director d'aquest film suec que va ser premiat el 1967, Bo Widerberg (1930-1997), va aprofitar el segon moviment d'aquest *Concert* per ambientar els moments de més calma i sensuals de la història d'amor real i tràgica que van viure l'acròbata Hedvig Jensen i el comte Sixten Sparre a la darrereria del segle XIX.

És interessant de veure que, malgrat totes les diferències creatives entre la pel·lícula i el *Concert*, hi ha un cert paral·lelisme entre l'argument que narren les imatges i el context en què Mozart va compondre l'obra. En totes dues hi ha subjacent la història d'una desobediència: envers les convencions socials i envers les expectatives familiars. Si el comte Sparre fou capaç d'abandonar la carrera militar, la seva dona i els fills per viure el seu amor apassionat amb Elvira Madigan (a la pel·lícula en van canviar el nom de debò), Mozart va ser capaç de deixar Salzburg el 1781 juntament amb la seva dona, a fi de començar una vida a Viena com a músic independent, tot bandejant els advertiments del seu pare.

Els seus vint-i-set *Concert per a piano* són les peces que reflecteixen millor la manera com va aconseguir guanyar popularitat entre el públic vienès, en el doble vessant de compositor i intèrpret. Però també palesen la capacitat d'un geni sense parió, que va aprofundir el virtuosisme pianístic i l'allunyà de la frivolitat a què estaven avesats els oients de l'època. Per molt que en aquesta altra pel·lícula imprescindible que és *Amadeus* (Milos Forman, 1984) la rialla infantil del protagonista ens n'hagi deixat una certa sensació d'ingenuïtat, Mozart era ple de talent i perspicàcia i va canviar per sempre la relació entre solista i orquestra. Malgrat que hi hagi semblances entre tots els *Concerts*, cadascun conté el seu propi univers. Són unes obres que no solament agraden, sinó que segueixen provocant interès i admiració pel caràcter dels temes presentats i desenvolupats com uns autèntics personatges operístics, pels diàlegs acuradíssims entre el piano i els diversos instruments, pel contrast entre les parts i els moviments o per la facilitat amb què ens transmet sensacions d'energia, drama o languidesa.

El *Concert núm. 21*, el va compondre el 1785 en un període que es considera de maduresa creativa i durant el qual va escriure diverses de les seves obres magistrals. Emprant el seu novíssim fortepiano Anton Walter, el va enllestir en només quatre setmanes, i el va promoure i el va estrenar ell mateix dirigint des del piano una orquestra contractada per al cas. Tot i que el segon moviment, "Andante", amb la seva sonoritat delicada s'ha endut la fama, cal destacar la gran exigència tècnica i interpretativa per al piano del primer moviment, "Allegro maestoso", i també cal parar atenció als bells solos dels vents. El moviment final, "Allegro vivace assai", manté la forma habitual de rondó (estrofa-tornada), però Mozart aconsegueix anar més enllà creant veritables variacions en cadascuna de les seccions amb un joc brillant entre solista i orquestra.

La *Cinquena Simfonia* de Gustav Mahler també gaudeix de popularitat gràcies a l'ús del quart moviment que en va fer Luchino Visconti (1906-1976) en la impressionant escena final del seu film *Mort a Venècia* (1971). Basada en el llibre homònim de Thomas Mann (1875-1955), Visconti hi fa algunes modificacions: el protagonista, Gustav Aschenbach, en comptes de ser un escriptor és un compositor i el final de la pel·lícula és més descarnat que el del llibre. La gran cultura i els gustos distingits del cineasta el van menar a aquest curiós “Adagietto”, només per a cordes, que segons el que van afirmar els amics de Mahler (els directors Bruno Walter i Willem Mengelberg), havia estat escrit com una declaració d'amor envers la seva jove muller Alma, amb la qual vivia la mel dels primers anys de la convivència. Quan es va filmar la pel·lícula ja se sabia que el matrimoni havia estat poc feliç, que els dinou anys que es duïen entre ells, separaven la seva manera d'entendre l'amor i la passió i que la vivència de malalties dissortades va acabar separant-los. Potser per això Visconti va voler posar, precisament, aquest moviment com a banda sonora d'una pel·lícula que parla de paradigmes i d'impossibles.

Tanmateix, la *Simfonia núm. 5, en Do sostingut menor* ja havia estat concebuda, com totes les *Simfonies* de Mahler, amb el seu propi missatge i els seus aires autobiogràfics. Només cal escoltar-ne l'inici per copsar que l'esborronador solo de trompeta està al·ludint al tema del destí. Un tòpic musical present des que Beethoven va posar un ritme de tres valors curts i un de llarg (ti-ti-ti-pam) a l'inici de la seva *Cinquena Simfonia*. Un tòpic que apareix d'una manera més o menys velada en altres obres que Mahler coneixia bé, per la seva tasca com a director d'orquestra, com ara la *Cinquena Simfonia* de Txaikovski o l'obertura de *La forza del destino* de Verdi. Va començar a compondre-la l'estiu del 1901 i la va acabar la tardor del 1903, per bé que hi va fer moltíssimes revisions posteriors. Probablement intentava posar remei a la poca acceptació que va tenir i que fos qualificada com una de les seves obres més fluïxes. Només s'entén que Mahler sigui titllat de "fluix" quan s'és conscient que hi havia molts estils musicals que encara no havien nascut (que cadascú pensi en el que li sembli pitjor). Els cinc moviments en què està dividida, transcorren des d'un primer moviment en el qual s'accepta de manera resignada la mort com a destí irremeiable, a la vitalitat, el dramatisme i la insurrecció del segon moviment. En el tercer es rebaixa tota aquesta tensió mitjançant un "Scherzo", en el qual Mahler escriu una sèrie d'alegres *ländler* (dances folklòriques austríaques semblants a un vals) que són interrompudes per crides esglaiadores de la trompa. En el quart moviment podem decidir si escoltem l'amor envers la seva muller, la proposta dels impossibles de Visconti o recordar que la melodia està basada en un lied que havia escrit prèviament que es titula *Ich bin der Welt abhanden gekommen* (He abandonat el món), en el qual el text de Rucker parla de dos temes transcendents: l'amor i la mort. El grandios cinquè moviment ofereix una cloenda alegre i esperançada a la *Simfonia*. A més, reprèn temes de moviments anteriors, un fet que capta la nostra atenció i que l'orella percep com un triomf cada vegada que és capaç de reconèixer-ho i associar-ho. Val la pena de posar en relleu que aquest moviment pren idees musicals del lied *Lob des hohen Verstandes* (Lloança de la ment superior), una de les poques obres burletes i divertides que es va permetre d'escriure. Potser Mahler, entre línies, ens proposa al final que ens prenguem d'una manera més relaxada i jovial allò que no podem comprendre del tot, allò que, com la seva música, és transcendental.

Dra. Sofia Martínez Villar, Musicòloga. Especialista en percepció auditiva

Biografies

Jan Lisiecki, piano

© Stefano Galuzzi

“Primigeni, líric i intel·ligent” («New York Times»)

“Un músic d’uns refinament i imaginació inusuals” («Boston Globe»)

“Una interpretació de Chopin del més alt nivell” («The Guardian»)

Les seves interpretacions i tècnica trasllueixen una maduresa que supera la seva edat. Amb vint-i-set anys, el canadenc ofereix més d’un centenar de concerts cada anys per tot el món i ha col·laborat estretament amb directors de gran reconeixement, com Antonio Pappano, Yannick Nézet-Séguin, Daniel Harding, Manfred Honeck i Claudio Abbado

La temporada passada va presentar un nou programa de recitals amb *Nocturns* i *Estudis* de Chopin en més d'una trentena de ciutats. Recentment ha estat convidat a tornar a actuar amb la Boston Symphony Orchestra, Cleveland Orchestra, Orchestra della Filarmonica della Scala, Orchestra de l'Accademia Nazionale di Santa Cecilia i Orpheus Chamber Orchestra per actuar al Carnegie Hall i a l'Elbphilharmonie d'Hamburg. Recentment ha interpretat un cicle de *lieder* de Beethoven amb el baríton Matthias Goerne al Festival de Salzburg, i ha actuat amb la New York Philharmonic, Chicago Symphony, Staatskapelle de Dresden, Orchestre de París, Symphonieorchester des *Bayerischen Rundfunks* i London Philharmonic Orchestra.

Aquest estiu passat, han destacat la seva interpretació i direcció de la integral de *Concerts per a piano* de Beethoven, els dos *Concerts* de Chopin amb l'Orquestra de Cambra de Noruega i el retorn als Proms de la BBC al Royal Albert Hall de Londres, com també una residència amb totes les entrades exhaurides al Rheingau Musik Festival.

Aquesta temporada 2022-23 la seva agenda inclou una residència a l'Elbphilharmonie d'Hamburg i a la Philharmonie de Colònia, la gira actual amb la Wiener Symphoniker, i amb la Royal Philharmonic Orchestra, i també tornarà a l'Academy of St. Martin in the Fields i tocarà a la gala d'obertura de la temporada de la Seattle Symphony. La primavera del 2023 actuarà novament a La Scala de Milà, tant en recital com amb la Filarmonica della Scala.

Als quinze anys va signar un contracte en exclusiva amb Deutsche Grammophon, segell que va editar la seva commemoració de l'Any Beethoven 2020 amb un enregistrament en directe dels cinc *Concerts* de Beethoven des de la Konzerthaus de Berlín al capdavant, des del piano, de l'Academy of St. Martin in the Fields. El seu cicle de *lieder* de Beethoven amb Matthias Goerne, publicat poc després, va ser guardonat amb el Diapason d'Or. El seu vuitè enregistrament per a DG, un àlbum doble de la integral de *Nocturns* de Frédéric Chopin, que també presenta en el seu actual programa de recitals, va aparèixer l'estiu del 2021 i el febrer del 2022 en vinil, i va encapçalar immediatament les llistes d'èxits clàssics als Estats Units i a Europa. Més recentment, el seu programa anterior en solitari, *Night music*, amb obres de Mozart, Ravel, Schumann i Paderewski, fou publicat com a àlbum digital. Els seus enregistraments també han estat premiats amb el JUNO i l'Echo Klassik.

Als divuit anys, Lisiecki va esdevenir el guardonat més jove amb el Premi a l'Artista Jove de «Gramophone» i va rebre el Premi Leonard Bernstein. El 2012 va ser nomenat ambaixador de la Unicef al Canadà.

Orquestra Simfònica de Viena

© Peter Rigaud

Una orquestra per a un món nou.

Amb una rica història amarada de tradició, la valentia de distingir-se i una permanent alegria per la descoberta, la Wiener Symphoniker constitueix el cor de la metròpolis de la música clàssica que és Viena. Des de fa cent vint anys ha donat forma al so especial de la ciutat, tot forjant un vincle entre passat, present i futur com cap altra.

El fet que es fundés precisament el 1900 no és una coincidència. Els aires renovadors del modernisme vienès es van concentrar entorn d'aquesta nova orquestra, que va afrontar els reptes del segle XX amb plena confiança i visió de futur. Això incloïa inicialment el domini garantit del passat musical de la ciutat: va ser la primera gran orquestra que va oferir totes les *Simfonies* de Beethoven a la capital austríaca. El llegat humanista i progressista de Beethoven i del Romanticisme vienès semblen fets a la mida de la Simfònica, que és, justament, líder en aquest repertori fins avui.

Aquest esperit pioner, però, també és ben clar en el fet que la Wiener Symphoniker ben aviat va esdevenir una de les orquestres europees més importants a l'hora d'estrenar obres noves. Així, ha estrenat mundialment moltes fites de la història de la música, com la *Novena Simfonia* d'Anton Bruckner, els *Gurrelieder* d'Arnold Schönberg, el *Concert per a piano* de Maurice Ravel i *El llibre dels set segells* de Franz Schmidt, concerts que van obrir la porta a mons sonors completament nous i que així van esdevenir accessibles al gran públic. La importància que la formació continua donant a les col·laboracions amb compositors contemporanis, com Olga Neuwirth, Wolfgang Rihm, HK Gruber, Thomas Larcher, Johannes Maria Staud, Michael Jarrell, Guillaume Connesson, Dieter Ammann i Jörg Widman, l'ha situada com una de les forces motrius més importants de la música contemporània, tant a Viena com a nivell internacional. I entre els seus directors principals en aquests cent vint anys –entre els quals Bruno Walter, Wilhelm Furtwängler, Hans Swarowsky, Herbert von Karajan, Wolfgang Sawallisch i Georges Prêtre– també es poden trobar nombroses figures visionàries amb un impacte i influència duradores en el futur de la música clàssica.

Malgrat el determini d'avançar constantment, la Wiener Symphoniker sempre s'ha caracteritzat per la seva extraordinària capacitat per tenir els peus a terra i per la proximitat amb el seu públic: els seus Concerts Popolars i els Concerts Simfònics per a Treballadors van garantir des del primer moment que la música clàssica deixés de ser domini exclusiu d'una elit reduïda. Actualment intervé en indrets poc previsibles de Viena en el marc dels Concerts de Barri que continuen omplint de vida musical tots els racons de la ciutat.

Com a ambaixadora cultural oficial de Viena, l'orquestra no dubta a mostrar l'inconfusible so propi de la formació més enllà dels murs de la ciutat actuant com a convidada a les grans sales de concerts de tot el món, així com també les formacions d'arreu es presenten a la capital austríaca, i tal com també demostra la il·lustre llista de directors convidats de l'orquestra, entre els quals Lorin Maazel, Zubin Mehta, Claudio Abbado, Carlos Kleiber i Sergiu Celibidache. I com a orquestra resident del Festival de Bregenz, la Wiener Symphoniker porta d'ècades delectant un públic ben variat d'òpera.

Omer Meir Wellber, director

© Luca Pezzani

S'ha consolidat com un dels principals directors dels nostres dies, tant d'òpera com de repertori orquestral. Divideix el seu temps entre els càrrecs de director principal de la BBC Philharmonic, director musical del Teatro Massimo de Palerm, director principal convidat de la Semperoper de Dresden i director musical de la Raanana Symphonette d'Israel. Des del setembre d'enguany és el director musical de la Volksoper de Viena amb la directora Lotte de Beerm tot iniciant una nova era a la sala. Ha treballat amb algunes de les orquestres més prestigioses del món, com la London Philharmonic Orchestra, Gewandhausorchester de Leipzig, NDR Elbphilharmonieorchester d'Hamburg, Orquestra Simfònica de la Ràdio Sueca, City of Birmingham Symphony Orchestra, Deutsche Kammerphilharmonie de Bremen, Staatskapelle de Dresden, Orquestra Filharmònica d'Israel, SWR Sinfonieorchester, Rundfunk-Sinfonieorchester de Berlín i Tonhalle-Orchester de Zuric.

Els vincles profunds amb el seu país natal, Israel, queden palesos en la col·laboració amb la Raanana Symphonette Orchestra, amb la qual està especialment compromès en projectes d'educació musical. El mestre també és ambaixador de bona voluntat de Save a Child's Heart, organització sense finalitat lucrativa amb seu a Israel que proporciona suport mèdic cardíac crític. A més, Omer Meir Wellber col·labora amb diverses institucions a través de programes de divulgació musical i promou la propera generació d'estudiants de direcció d'orquestra mitjançant conferències educatives.

Omer Meir Wellber va debutar en la literatura amb la novel·la *Die vier Ohnmachten des Chaim Birkner*, publicada per Berlin Verlag la tardor del 2019. El llibre explica la història de Chaim Birkner, un home abatut i esquinçat que és obligat per la filla a enfrontar-se a la vida una darrera vegada. El gener del 2021 va aparèixer en italià per Sellerio Editore i també es traduirà al francès, publicada per Éditions du Sous-sol.

També et pot interessar...

Palau 100

Dimecres, 21.12.22 - 20 h

Sala de Concerts

Eleonore Lyons, soprano

Eva Zaïzick, contralt

Ilker Arcayürek, tenor

Thomas Bauer, baix-baríton

Collegium Vocale Gent

Orchestre des Champs Élysées

Philippe Herreweghe, director

L. van Beethoven: *Missa solemnis, en Re major, op. 123*

Concert patrocinat per Grupo Euromadi

Preus: de 25 a 95 euros

Palau 100

Dimecres, 11.01.23 - 20 h

Sala de Concerts

Mitsuko Uchida, piano

Mahler Chamber Orchestra

W. A. Mozart: *Concert per a piano núm. 25*

W. A. Mozart: *Concert per a piano núm. 27*

A. Schönberg: *Simfonia de cambra núm. 1*

Preus: de 20 a 68 euros

Palau 100

Dijous, 19.01.23 - 20 h

Sala de Concerts

Patricia Kopatchinskaja, violí
Orfeó Català (Pablo Larraz, director)
Orquestra Simfònica de Bamberg
Jakub Hrůša, director

A. Pärt: *Berliner messe*

I. Stravinsky: *Concert per a violí en Re major*

A. Dvořák: *Simfonia núm. 9, “del Nou Món”*

Preus: de 20 a 68 euros

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Calaf Grup – Cardoner Grup – Catalonia Hotels & Resorts – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Deloitte – Eurofirms Group – FC Barcelona – Fundació Antiques Caixes Catalanes – BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – La Fageda – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L.

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme, S.L. – Veolia Serveis Catalunya S.A.U. – Salvador Viñas Amat

Membres Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Marta Barnes – professor Rafael I. Barraquer Compte – Mariona Carulla Font – Lluís Carulla Font – Carlos Colomer Casellas – Isabel Esteve Cruella – Pere Grau Vacarisas – María José Lavin Guitart – Anna Saura Miarnau – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – M^a. del Carmen Pous Guardia – Josep Colomer Maronas – Joaquim Uriach Torello

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

